

14. Sulaeva E. P. K voprosu o predprynymatelskoi kompetentnosti studentov tekhnika [On the issue of entrepreneurial competence of college students]. Shkola budushcheho. – M.: MPNU, 2011. №6. S. 55-61
15. Khrydyna, N. N. Poniatiyno-termynolohicheskyi slovar: Upravlenye obrazovaniem kak sotsyalnoi sistemoi [Conceptual and terminological dictionary: Management of education as a social system]. Ekaterinburg: Uralskoe yzdatelstvo, 2003, 384 s.
16. Shymanovskiy M.M. Pidhotovka uchnivskoi molodi do pidpriemnytskoi diialnosti v protsesi doprofesiinoi ta profesiinoi pidhotovky: metodychni rekomendatsii [Preparation of student youth for entrepreneurial activity in the process of pre-vocational and professional training] Kyiv: NAPN Ukrainy, 2015, 90 s.

УДК378.016:811.111'27

ВАЛЕНТИНА МАЛИК

<https://orcid.org/0000-0002-3291-4347>

valentya51malyk@gmail.com

аспірант кафедри педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького, 32, м. Вінниця

ВИХОВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ЯК АКТУАЛЬНА ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

У статті висвітлено окремі аспекти проблеми виховання іншомовної комунікативної культури особистості, обумовлені посиленням культуротворчих ролей людини, що провокує появу нового ідеалу – «людини культури», якому притаманна розумова, етична та суспільно-духовна культурність. Засобом і умовою досягнення такого ідеалу, педагогічною метою стає формування іншомовної комунікативної культури особистості. З'ясовано, що іншомовну комунікативну культуру розглядають як сукупність норм і правил, які регулюють спілкування людей в різних культурних контекстах. Це – система внутрішніх ресурсів людини, необхідних для існування в колі ситуацій міжособистісної взаємодії різних рівнів. Установлено, що складовими іншомовної комунікативної культури є «комунікативна культура», «культура», «мова», «міжкультурна комунікація», «іншомовна культура». Визначено, що основною умовою розвитку комунікативної культури викладача є вільне володіння іноземною мовою. У статті доведено загальну необхідність оновлення загальнопедагогічних підходів до іншомовної підготовки фахівців, яка має бути спрямована на оволодіння іншомовною комунікативною культурою, що дає можливість студентам користуватися іноземною мовою як засобом спілкування в актуальних для сучасного фахівця сферах.

Ключові слова: комунікативна культура, культура, мова, міжкультурна комунікація, іншомовна культура, культура спілкування, іншомовна комунікативна культура майбутніх педагогів.

VALENTYNA MALYK

Graduate student in the Department of Pedagogy, Professional Education and management of educational institutions
Vinnitsia Mykhailo Kotsyubinsky State Pedagogical University
Ostrozko Street, 32, Vinnytsia

EDUCATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE CULTURE OF FUTURE TEACHERS AS A CURRENT PEDAGOGICAL PROBLEM

The article highlights some aspects of the problem of educating foreign language communicative culture of the individual, due to the strengthening of cultural roles of man, which provokes the emergence of a new ideal – "man of culture", which is characterized by mental, ethical and socio-spiritual culture. The means and condition of achieving such an ideal, pedagogical goal is the formation of a foreign language communicative culture of the individual. It has been found that a foreign language communication culture is seen as a set of norms and rules that govern the communication of people in different cultural contexts. It is a system of internal human resources necessary for existence in a circle of situations of interpersonal interaction of different levels. It is established that the components of foreign language communicative culture are «communicative culture», «culture», «language», «intercultural communication», «foreign language culture». It is determined that the main condition for the development of communicative culture of the teacher is fluency in a foreign language. The article proves the general need to update general pedagogical approaches to foreign language training, which should be aimed at mastering foreign language communication culture, which allows students to use a foreign language as a means of communication in relevant areas for modern professionals.

Keywords: communicative culture, culture, language, intercultural communication, foreign language culture, communication culture, foreign language communicative culture of future teacher.

Виховання іншомовної комунікативної культури майбутніх учителів є актуальною педагогічною проблемою. Про необхідність розвитку іншомовної комунікативної культури свідчить велика

кількість суперечок у світовому співтоваристві, пов'язаних власне з розумінням норм узаємодії різних культур. Учені (І. Зверєва, М. Ісаєнко, А. Капська, М. Коць, О. Кулешова, Ф. Хміль, П. Шахбанова, Т. Шепеленко, О. Шмайловата ін.) наголошують на важливості формування комунікативної культури студентів у закладах вищої освіти [5].

Методологічні засади вказаної проблеми досліджувались у таких напрямках: системно-діяльнісному (М. Євтух, І. Зязюн, В. Кремень та ін.), культурологічному (А. Валіцька, В. Біблер, М. Бубер та ін.), гуманістичному (Ш. Амонашвілі, Г. Балл, В. Сухомлинський та ін.), особистісно орієнтованому (І. Бех, К. Платонов та ін.). Основи теорії комунікації вивчали Г. Кучинський, Р. Якобсон, Я. Яноушек, Ю. Габермас та ін.; дослідження становлення загальної культури особистості – М. Александрова, В. Межуєв та ін., теорії та практики педагогічних технологій – О. Падалка, О. Пехота, І. Підласий, О. Савченко та ін., особистісне зростання під впливом педагогічної комунікації в навчально-виховному процесі – О. Бодальов, В. Кан–Калик, О. Леонтьєв, А. Реан та ін., формування особистості студента в системі вищої освіти – О. Дубасенюк, В. Оржеховська, М. Фіцула та ін. [4]. Однак, недостатньо дослідженою в педагогіці є проблема виховання іншомовної комунікативної культури майбутніх учителів.

Метою статті є розгляд виховання іншомовної комунікативної культури майбутніх учителів як актуальної педагогічної проблеми.

Виховання іншомовної комунікативної культури майбутніх учителів є важливим у зв'язку з процесом європейської інтеграції освітніх систем. Адже засвоєння норм міжкультурного спілкування – необхідна передумова студентської мобільності, встановлення міжнародних контактів, доступу до глобальної бази даних, професійної, наукової та суспільної діяльності, яка сприятиме взаєморозумінню та взаємоповазі [5]. Сучасний стан розвитку міжнародних відносин нашої країни, її вихід до європейського та світового простору, а також розвиток комунікаційних технологій потребують розвитку людських навичок для активної участі в міжкультурному діалозі, засобом якого є іноземна мова. Сьогоднішня вітчизняна вища освіта спрямована на формування професійної компетентності фахівця, важливою складовою якої є іншомовна комунікативна компетентність. В умовах інтеграції України в європейські економічні, політичні та культурно-освітні структури суспільству потрібні фахівці, які не тільки компетентні у своїй професії, готові до професійного саморозвитку [7], а й мають достатній рівень іншомовної комунікативної культури [1].

Актуальність проблеми виховання іншомовної комунікативної культури майбутніх учителів пояснюється ще й тим, що ставлення оточуючих до співрозмовників залежить від того, як людина говорить, від її культури спілкування. Тому іншомовна комунікативна культура є однією з центральних проблем, через призму якої визначають питання сприйняття та розуміння міжособистісних відносин і своєрідності культур [3].

Незважаючи на значний інтерес учених до цієї проблеми, варто визнати, що низка важливих для теорії та практики питань залишається поза їхньою увагою. Зокрема, недостатньо теоретично обґрунтовано саме поняття «іншомовна комунікативна культура». При цьому важливо враховувати взаємозв'язок іншомовної комунікативної культури з поняттями «комунікативна культура», «культура», «мова», «міжкультурне спілкування» та «іншомовна культура» [4].

Наприклад, часто натрапляємо на таке поняття, як «культура педагогічного спілкування», яке поєднує безліч духовних рис, а також певні характеристики мислення, серед яких можна виокремити такі: відкритість, гнучкість, нестандартні асоціативні ряди, розвиток внутрішнього планування дій, креативність [8]. Дослідження науковців свідчать, що вказані риси визначають здатність бачити та вирішувати проблеми. Це дуже важливо для розвитку творчого підходу вчителя до комунікативного процесу, його професійної діяльності загалом [2] та для виховання іншомовної комунікативної культури майбутніх учителів зокрема.

Важливою умовою розвитку іншомовної комунікативної культури учителя є вільне володіння іноземною мовою. Це передбачає наявність великого словникового запасу, образів, точне сприйняття слів, передачу думок співрозмовника своїми словами. Культура спілкування передбачає формування в педагогів певних соціальних відносин.

Особливість іншомовного спілкування як складової педагогічної діяльності полягає в тому, що вчителі вибудовують відносини з іншими людьми через спілкування. Саме спілкування є умовою пізнання людьми дійсності, формування емоційних реакцій на цю дійсність та поведінку, яка базується на основі цього знання. Дослідження показали, що від 50% до 90% робочого дня педагоги всіх рівнів витрачають лише на різні види спілкування [2].

Розглядаючи спілкування як діяльність, І. Старшинін зазначає, що «розуміння спілкування як діяльності передбачає розгляд її як духовного так і матеріального процесу, оскільки контакт між людьми передбачає не лише їхню розумову діяльність, а й об'єктивацію інформації, що передається у вигляді з допомогою системних знаків». Діяльнісний підхід, як зазначає науковець дозволяє виділити у спілкуванні ті спільні риси, які притаманні будь-якій людській діяльності: предмет, цілі, засоби, результати. На думку вченого, суб'єктами спілкування можна назвати лише суб'єктів

спілкування, які взаємодіють один з одним, а не їхню спільну діяльність, що визначає зміст комунікативного процесу [2]. Усе це стосується, на нашу думку, й іншомовного спілкування також.

Також варто зазначити, що існує безліч визначень власне комунікативної культури: від дуже простих («комунікативна культура – це здатність слухати й розуміти те, що чути») до надто складних (комунікативна культура – це інтеріоризовані патерни повідомлення взаємодії на вербальному та невербальному рівнях репрезентації власних потреб»). Так, фахівець у галузі педагогіки О. Корніяка зазначає, що «наразі в сучасній літературі комунікативна культура розглядається як морально орієнтований засіб спілкування, що забезпечує інформаційний обмін інформацією між людьми, опосередковує їхню взаємодію та взаємодію, що допускає міжособистісне спілкування, сприйняття та взаєморозуміння; це більш-менш досконала готовність, здатність особистості спілкуватися з оточуючими» [2].

Український філософ С. Сарновська характеризує зміст поняття «комунікативна культура» як «...специфічний прояв соціальної культури, що визначається «людським виміром» суспільних і міжсуб'єктних відносин і має на меті взаємозбагачення індивідів засобами інформаційного обміну, взаємотрансляції знань, розповсюдження позитивного життєвого досвіду спільного існування» [2].

Рис. 1. Комунікативна культура з точки зору педагогічної науки

Як бачимо з рисунка 1, комунікативна культура педагога може розглядатись як складова частина його педагогічної культури і як особистісний аспект професійної майстерності.

У своїх дослідженнях М. Рудь визначає комунікативну культуру як: здатність до узгодження та співвіднесення своїх дій з іншими, прийняття і сприйнятливості іншого, підбору та пред'явлення аргументів, вираженню альтернативних пояснень, обговоренню проблеми, розуміння й поваги думок інших і на основі цього до регулювання відносин для створення спільності комунікантів у досягненні єдиної мети діяльності. Дослідниця впевнена в тому, що комунікативну культуру можна представити як складову професійної культури, що характеризується особистісною та професійною цінністю, спрямованістю на іншого суб'єкта комунікативного процесу [2].

Усе вище сказане стосується, на нашу думку, іншомовної комунікативної культури вчителя також.

М. Філоненко пропонує перелік навичок, що складають комунікативну культуру спілкування педагога:

- висловлювати свої ідеї ясно;
- вести спілкування коректно, відповідно до етичних норм;
- розуміти момент, коли комунікація зручна;
- чітко усвідомлювати мету своїх комунікацій;
- вибирати найбільш прийнятний і ефективний спосіб для комунікації;
- демонструвати довіру до співрозмовника;
- визначати й нейтралізувати моменти нерозуміння;
- здатність запобігати або грамотно вирішувати конфлікти;
- бути відкритим до сприйняття чужої точки зору;
- слухати уважно [2].

Проте ефективність педагогічної взаємодії залежить від того, наскільки педагог володіє невербальною комунікацією (жести, міміка, інтонація).

Звернемо увагу на те, що відомий австралійський науковець Аллан Піз стверджує, що за допомогою слів передається 7% інформації; голосом, інтонацією – 38%, а мімікою, жестами та поставою – 55%. Через це важливо не тільки те що людина говорить, а й те як вона це робить.

Як засвідчує рисунок 2, уміння користуватися словом, емоційно висловлювати свої думки – важлива сторона комунікації. Але для педагога є не менш значущою й інша сторона – вміння слухати. Відомо, що кращий співрозмовник – не той, хто вміє добре говорити, а той, хто вміє добре слухати. Ця функція спілкування дозволяє викладачеві не тільки розуміти студента, а й відчувати його стан, настрій, ставлення до навчального процесу в цілому. Відповідно, успішний діалог нерозривно пов'язаний з ефективною комунікацією. Педагог повинен стежити, щоб його слова поєднувались із жестами.

Педагогічна діяльність передбачає спілкування постійне та тривале. Тому педагоги з нерозвинутою комунікабельністю швидко втомлюються, дратуються і не відчують задоволення від своєї діяльності в цілому. У комунікативній культурі педагога проявляється рівень його моральної вихованості. Першочергово, вихованці цінують його за вміння бути ввічливим, коректним, добрим, щадити самолюбство дітей, співчувати їм, бути щирим.

Успішність професійно-педагогічної комунікації

«Люди втрачають повагу до тих, хто не може говорити як слід; і вони часто виявляють повагу до тих, хто маніпулює словами з надзвичайною легкістю»
Т. Шибутані

Рис. 2. Передумови успішної професійно-педагогічної комунікації

На підставі аналізу наукової літератури з проблеми дослідження можемо зробити висновок про актуальність й недостатню розробленість проблеми виховання іншомовної комунікативної культури майбутніх учителів.

Аналіз теоретичних праць засвідчує загальну необхідність оновлення загальнопедагогічних підходів до іншомовної підготовки фахівців, яка має бути спрямована на оволодіння іншомовною комунікативною культурою, що дає можливість студентам користуватися іноземною мовою як засобом спілкування в актуальних для сучасного фахівця сферах [4]. Для майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей виховання іншомовної комунікативної культури є особливо актуальним.

Висновки. Отже, з позицій лінгвістичної науки комунікативну культуру визначають як можливість володіння нормами усної і писемної літературної мови, а іншомовна комунікативна культура розглядається як поняття, що включає в себе особливості мовленнєвої культури з точки зору іноземної мови. Виховання іншомовної комунікативної культури майбутніх учителів є важливим для засвоєння норм міжкультурного спілкування як необхідної передумови студентської мобільності, встановлення продуктивних міжнародних контактів, ефективної професійної та суспільної діяльності, що сприятиме взаєморозумінню.

Щодо перспектив подальших досліджень: подальшого уточнення потребує поняття «іншомовна комунікативна культура майбутніх учителів», його структура, педагогічні умови та технології формування.

Література

1. Завіниченко Н. Б. Особливості розвитку комунікативної компетентності майбутнього практичного психолога системи освіти : дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 / Інститут психології ім. Г. С. Костюка АПН України. К., 2003. 2016 с.
2. Комунікативна культура. URL :<https://cheptucourse.pp.ua/page12.html>
3. Пассов Є.І. Комунікативна іншомовна освіта. *Концепція розвитку індивідуальності в діалозі культур*. Ліпецьк, 1998. 158 с.
4. Плужник А. В. Зміст поняття «іншомовна комунікативна культура» у психолого-педагогічних дослідженнях. URL : <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4.4/4.pdf>

5. Плужник А. В. Виховання іншомовної комунікативної культури студентів гуманітарних спеціальностей. URL : <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Ped-visnyk-63-2019-19.pdf>
6. Татаріна І.О. Формування іншомовної комунікативної культури майбутніх учителів засобом педагогічної риторики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / М-во освіти і науки України, Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2005. 246 с.
7. Фрицюк В. А. Проблема креативності у педагогічних дослідженнях. *Педагогічна думка*. Львів, 2009. № 1. С. 32-38.
8. Фрицюк В. А. Готовність до професійного саморозвитку майбутнього вчителя як важливий чинник підвищення якості підготовки фахівців у педагогічних ВНЗ. *Інженерні та освітні технології. Щоквартальний науково-практичний журнал. Тематичний випуск: «Сучасна вища освіта: реалії, проблеми, перспективи»*. Кременчук : КрНУ, 2015. Вип. 3 (11). С. 92-95.
9. Byram M. Investigating Cultural Studies in Foreign Language Teaching. *Multilingual Matters*, 1991. 163 p.
10. Canal M. From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. *Language and Communication*. London: Longman, 1983. P. 2-27.
11. Hymes D. H. On Communicative Competence. *Sociolinguistics. Selected Readings*. Great Britain: Penguin Books Ltd, 1972. 269-293p.
12. Philips D. Language in Schools. *From Complacency to Conviction*. CILT., 1988. 94 p.

References

1. Zavynychenko N. B. Osoblyvosti rozvytku komunikatyvnoi kompetentnosti maibutnoho praktychnoho psykholoha systemy osvity [Features of the development of communicative competence of the future practical psychologist of the education system]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv, 2003. 2016 p. [in Ukrainian].
2. Komunikatyvna kultura [Communicative culture]. [chcptucourse.pp.ua](https://chcptucourse.pp.ua/page12.html). Retrieved from <https://chcptucourse.pp.ua/page12.html> [in Ukrainian].
3. Passov Ye.I. Komunikatyvna inshomovna osvita [Communicative foreign language education]. *Kontseptsiiia rozvytku indyvidualnosti v dialozi kultur – The concept of the development of individuality in the dialogue of cultures*. Lipetsk, 1998. 158 p. [in Ukrainian].
4. Pluzhnik A. V. Zmist poniattia «inshomovna komunikatyvna kultura» u psykholoho-pedahohichnykh doslidzhenniakh [The meaning of the concept of "foreign language communicative culture" in psychological and pedagogical research]. [molodyvcheny.in.ua](http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4.4/4.pdf). Retrieved from <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/4.4/4.pdf> [in Ukrainian].
5. Pluzhnik A. V. Vychovannia inshomovnoi komunikatyvnoi kultury studentiv humanitarnykh spetsialnostei [Education of foreign language communicative culture of students of humanities]. [mdu.edu.ua](http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Ped-visnyk-63-2019-19.pdf) Retrieved from <http://mdu.edu.ua/wp-content/uploads/Ped-visnyk-63-2019-19.pdf> [in Ukrainian].
6. Tatarina I.O. Formuvannia inshomovnoi komunikatyvnoi kultury maibutnikh uchyteliv zasobom pedahohichnoi rytoryky [Formation of foreign language communicative culture of future teachers by means of pedagogical rhetoric]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Odessa, 2005. 246 p. [in Ukrainian].
7. Frytsiuk V. A. Problema kreatyvnosti u pedahohichnykh doslidzhenniakh [The problem of creativity in pedagogical research]. *Pedahohichna dumka*. Lviv, 2009. № 1. S. 32-38.[in Ukrainian]
8. Frytsiuk V. A. Hotovnist do profesiinoho samorozvytku maibutnoho vchytelia yak vazhlyvyi chynnnyk pidvyshchennia yakosti pidhotovky fakhivtsiv u pedahohichnykh VNZ [Readiness for professional self-development of the future teacher as an important factor in improving the quality of training in pedagogical universities]. *Inzhenerni ta osvitni tekhnolohii. Shchokvartalnyi naukovo-praktychnyi zhurnal. Tematychnyi vypusk: «Suchasna vyshcha osvita: realii, problemy, perspektyvy»*. Kremenchuk : KrNU, 2015. Vyp. 3 (11). S. 92-95.[in Ukrainian]
9. Byram M. Investigating Cultural Studies in Foreign Language Teaching. *Multilingual Matters*, 1991. 163 p.
10. Canal M. From Communicative Competence to Communicative Language Pedagogy. *Language and Communication*. London: Longman, 1983. P. 2-27.
11. Hymes D. H. On Communicative Competence. *Sociolinguistics. Selected Readings*. Great Britain: Penguin Books Ltd, 1972. 269-293p.
12. Philips D. Language in Schools. *From Complacency to Conviction*. CILT., 1988. 94 p.

УДК378.014.553: [316:005.336.2]

ОЛЬГА МОСКОВЧУК

orcid.org/0000-0003-4568-1607

moscovchuk_olia@ukr.net

доктор філософії, викладач кафедри педагогіки,
професійної освіти та управління освітніми
зкладамиВінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського
вул. Острозького 32, м. Вінниця**ОЛЕНА ПЕХОТА**

orcid.org/0000-0001-9089-7138

olenapehota2020@gmail.com

доктор педагогічних наук, професор кафедри
менеджменту освіти та педагогіки вищої школи
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
вул. Проскурівського Підпілля, 139,
м. Хмельницький**ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ЗАСОБАМИ ТРЕНІНГУ**

У статті розкрито актуальність проблеми розвитку соціальної компетентності студентів членів студентського самоврядування. Наголошено на тому, що суспільство потребує компетентних та активних фахівців, здатних самостійно приймати рішення, здатних запропонувати нестандартні ідеї та вести оточуючих за собою. Соціальна компетентність є важливим компонентом у структурі лідерської позиції молодих людей. Розглянуто можливість розвитку соціальної компетентності членів студентського самоврядування за допомогою соціально-психологічного тренінгу. З'ясовано, що тренінги соціальної компетентності спрямовані на: набуття стратегій конструктивної поведінки (тренінг упевненості в собі); розвиток умінь самовиховання; формування вмінь самоконтролю; вироблення навичок позитивної поведінки; підвищення стресостійкості та зміцнення психічного здоров'я.

Ключові слова: соціальна компетентність, майбутні вчителі, студентське самоврядування, тренінг, соціально-психологічний тренінг.

OLGA MOSKOVCHUK Doctor of Philosophy, Head of the Department of
Pedagogy, Professor and Head of the Department of
Pedagogy and Management of Educational
Institutions Vinnitsia Mykhailo Kotsyubinsky State
Pedagogical University
Ostrozko Street, 32, Vinnitsia**OLENA PIEKHOTA**Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the
Department of Management of Education and Pedagogy
of the Higher School of Khmelnytsky Humanities and
Pedagogic Academy
Proskurivskoho Pidpillia Street, 139, Khmelnytskyi**FORMATION OF SOCIAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS BY MEANS OF
TRAINING**

The article reveals the urgency of the problem of developing social competence of students members of student government. It is emphasized that the society needs competent and active specialists, able to make independent decisions, able to offer non-standard ideas and lead others around. Social competence is an important component in the structure of young people's leadership position. The possibility of developing the social competence of members of student government through socio-psychological training is considered. It was found that socio-psychological training of social competence of members of student government is aimed at: acquiring strategies of constructive behavior (self-confidence training); development of self-education skills; formation of self-control skills; developing skills of positive behavior; increase stress resistance and strengthen mental health. It is established that the use of training work, interactive methods of education in the process of student self-government is designed to promote the formation of such professional and personally significant qualities-components of social competence of the future specialist as the ability to work «in a team»; the ability to listen to the opinions of opponents during creative activities and adequately perceive it; combining the attitude to the mistakes of others as «growth points» with a high level of personal responsibility for the results of «team» activities; possession of pedagogical reflection and empathy; the desire to master modern pedagogical technologies and the ability to use appropriate and creative modern information technologies. It is generalized that socio-psychological training is not training in the usual sense of the word, not the development of any specific skills, but active socio-psychological training in order to form competence, activity and increase the level of development of future professionals as a socio-psychological object.

Keywords: social competence, future teachers, student self-government, training, social-psychological training.

Формування соціальної компетентності майбутніх учителів в освітньому й соціокультурному просторі педагогічного університету забезпечується їхньою участю в різних формах соціально орієнтованої суб'єктної активності, таких як: навчально-професійна, дослідницька, культурно-дозвіллєва, самовиховна, організаторська, волонтерська. Особливу роль у цьому контексті відіграє студентське самоврядування, яке містить широкі можливості для вияву й одночасного формування суб'єктності студентів, умінь і навичок конструктивної соціальної взаємодії, лідерських якостей й організаторських здібностей. Сучасна освіта передбачає впровадження нових стандартів навчання та навчальних технологій, орієнтованих на особистісні якості і навички, моделі поведінки, ефективне